

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

(بازنگری شده)

دوره: دکتری

رشته: توسعه کشاورزی

گروه: مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی

مصوب جلسه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۹

کمیسیون برنامه ریزی آموزشی

شماره: ۳۰۱۷۵۷۳
تاریخ: ۹۶/۳/۲۰
پیوست:

بسمه تعالی

بخشنامه به واحدها و مراکز آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی
موضوع: ابلاغ سرفصل بازنگری شده رشته توسعه کشاورزی در مقطع دکتری

سرفصل بازنگری شده دوره دکتری رشته توسعه کشاورزی مصوب جلسه شماره ۶۱ مورخ ۹۴/۱۲/۹ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، جهت بهره برداری در سایت مرکز برنامه ریزی درسی www.sep.iau.ir قرار داده شده است و به آگاهی می رساند:

ضمن دریافت آن از سایت، اجرای این سرفصل از نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۷ برای دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۶ و به بعد لازم الاجرا است. این برنامه جایگزین برنامه درسی دوره دکتری رشته توسعه کشاورزی مصوب جلسه شماره ۴۱۴ مورخ ۸۱/۲/۲۹ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می گردد.

فرهاد حسین زاده لطفی
معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّمَّانِ الرَّحِيمِ

عنوان برنامه درسی: دکتری توسعه کشاورزی

- (۱) برنامه درسی دوره دکتری رشته توسعه کشاورزی در جلسه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۹ کمیسیون برنامه ریزی آموزشی بازنگری و تصویب شد.
- (۲) برنامه درسی دوره دکتری رشته توسعه کشاورزی از تاریخ تصویب جایگزین برنامه درسی دوره دکتری رشته توسعه کشاورزی، مصوب جلسه شماره ۴۱۴ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۹ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی شد.
- (۳) برنامه درسی فوق الذکر از تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۹ برای تمامی دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می کنند برای اجرا ابلاغ می شود.
- (۴) برنامه درسی فوق الذکر برای دانشجویانی که بعد از تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۹ در دانشگاهها پذیرفته می شوند قابل اجرا است.
- (۵) این برنامه درسی از تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۹ به مدت پنج سال قابل اجرا و پس از آن قابل بازنگری است.

عبدالرحیم نوه ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی دوره دکتری رشته توسعه کشاورزی

الف - مقدمه

رشته توسعه کشاورزی مباحث راهبردی و سیاست‌گذاری بخشی را دنبال می‌کند که از جایگاه اساسی در اقتصاد کشور و تأمین غذا برخوردار است. کشاورزی تنها بخشی است که می‌تواند کارکردهای چندگانه اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی را ارائه کند. برنامه درسی رشته توسعه کشاورزی، در مقطع دکتری تعریف شده است. به طور کلی، دوره دکتری رشته توسعه کشاورزی شامل ۲۶ واحد درسی است که طی آن، دانشجویان نگرش‌های تحلیلی عمیق در باب مباحثی مانند برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای کشاورزی، تحلیل پروژه‌های توسعه، راهبردهای توسعه کشاورزی در ایران و جهان، آمار و روش‌های تحقیق پیشرفته، مدیریت نظام‌های بهره‌برداري کشاورزی و کارآفرینی کشاورزی کسب می‌کنند و تحقیقات مناسب در این خصوص را انجام می‌دهند.

ب - اهداف

اهداف اصلی این رشته در جهت خودکفایی علمی در حوزه مذکور برای دانشجویان، شامل موارد زیر است:

- ۱) احاطه یافتن بر آخرین آثار علمی در توسعه روستایی و کشاورزی و زمینه‌های وابسته
- ۲) شناخت روش‌های پیشرفته بررسی و تحقیق در زمینه‌های مربوطه
- ۳) دستیابی به جدیدترین مبانی علمی و فنی و روش‌های برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در زمینه توسعه کشاورزی
- ۴) کاربرد تفکر سیستمی در توسعه کشاورزی و روستایی
- ۵) کمک به کاربرد یافته‌های تحقیقاتی به منظور حل مسائل و ارتقاء توانمندی فرد جهت طراحی فرآیندهای توسعه علمی در زمینه گوناگون توسعه کشاورزی و روستایی
- ۶) تربیت متخصصان مورد نیاز مراکز و موسسات پژوهشی - آموزشی، دستگاه‌های اجرایی و بخش غیردولتی

پ- اهمیت و ضرورت

تحقق خودکفایی و امنیت غذایی پایدار برای جمعیت در حال افزایش کشور، تضمین ارائه کارکردهای چندگانه توسط بخش کشاورزی و بهره‌گیری از علوم و تکنولوژی توسعه پایدار کشاورزی نیازمند افرادی می‌باشد که توانایی‌های لازم برای برنامه‌ریزی، مدیریت، ارزشیابی فعالیت‌های توسعه کشاورزی را دارا باشند. با توجه به پیچیدگی‌های فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، اقلیمی و قابلیت‌های اراضی، اهمیت و نقش فعالیت‌های موزون در جریان توسعه کشاورزی روشن می‌شود. برای تربیت نیروی انسانی علاوه بر مقاطع کارشناسی ارشد به متخصصانی در عالی‌ترین سطوح نیاز است تا از طریق آموزش و پژوهش، برنامه‌ریزی، هدایت و رهبری و مدیریت سیستمی بتوانند امر توسعه محلی، منطقه‌ای و ملی را به عهده گرفته و در مبادلات توسعه جهانی هوشمندانه عملی نمایند.

ت- تعداد و نوع واحدهای درسی

(۱) تعداد واحدهای درسی دوره دکتری توسعه کشاورزی ۳۶ واحد به قرار زیر است:

الف) دروس تخصصی ۶ واحد

ب) دروس اختیاری ۸ واحد

تعداد واحدهای پژوهشی که نتیجه آن به صورت رساله ارائه می‌شود، ۲۲ واحد است و هر یک از دانش‌آموختگان این رشته مجموعاً ملزم به گذراندن ۳۶ واحد آموزشی و پژوهشی می‌باشند.

واحد	دروس
۶	دروس تخصصی
۸	دروس اختیاری
۲۲	رساله
۳۶	جمع

ث- نقش، توانایی و شایستگی دانش‌آموختگان

دانش‌آموختگان دوره دکتری توسعه کشاورزی به عنوان متخصصان این رشته خواهند بود که در مقام: (۱) آموزش و پژوهش به عنوان استادیار در نهادهای دانشگاهی، (۲) بررسی و تحقیق در نهادها و مؤسسات پژوهشی، (۳) برنامه‌ریزی و ارزشیابی طرح‌های توسعه کشاورزی، (۴) مدیریت طرح‌های جامع توسعه روستایی، (۵) برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های توسعه کشاورزی اقدام کنند.

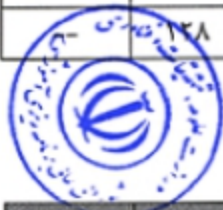
فصل دوم

جداول دروس

دوره دکتری رشته توسعه کشاورزی

۱- دروس تخصصی

کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد جلسات	ساعت			پیش نیاز
				نظری	عملی	جمع	
۰۱	برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای کشاورزی ایران	۲	۳۲	۱۶	۳۲	۴۸	ندارد
۰۲	تحلیل پروژه‌های توسعه ای کشاورزی	۲	۳۲	۱۶	۳۲	۴۸	ندارد
۰۳	راهبردهای توسعه کشاورزی در ایران و جهان	۲	۳۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
جمع		۶	۹۶	۶۴	۶۴	۱۳۸	

۲- دروس اختیاری *

کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد جلسات	ساعت			پیش نیاز
				نظری	عملی	جمع	
۰۴	آمار پیشرفته و تحلیل داده‌ها در توسعه کشاورزی	۲	۳۲	۱۶	۳۲	۴۸	ندارد
۰۵	روش‌های تحقیق پیشرفته در توسعه کشاورزی	۲	۳۲	۱۶	۳۲	۴۸	ندارد
۰۶	مباحث نوین توسعه کشاورزی	۲	۳۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۰۷	مدیریت نظام‌های بهره‌برداری کشاورزی	۲	۳۲	۱۶	۳۲	۴۸	ندارد
۰۸	مدیریت فناوری و نوآوری در کشاورزی	۲	۳۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۰۹	توسعه منابع انسانی	۲	۳۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۱۰	کارآفرینی کشاورزی	۲	۳۲	۱۶	۳۲	۴۸	ندارد
۱۱	ارتباط توسعه‌ای کشاورزی	۲	۳۲	۳۲	-	۳۲	ندارد

* دانشجویان باید با هماهنگی و تأیید گروه مربوطه از بین دروس اختیاری ۸ واحد انتخاب و بگذرانند.

فصل سوم

سرفصل دروس دوره دکتری رشته توسعه کشاورزی

۱- برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای کشاورزی ایران

عنوان درس به فارسی: برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای کشاورزی ایران	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸	نوع واحد: تخصصی	۱ واحد نظری ۱ واحد عملی	دروس پیش‌نیاز: ندارد	
عنوان درس به انگلیسی: Agricultural National and regional planning in Iran	آموزش تکمیلی عملی؛ دارد ☒ ندارد ☐	سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐			

هدف:

شناخت فرایند و الگوهای برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای کشاورزی ایران و بکارگیری سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) در فرآیند برنامه‌ریزی

سرفصل درس:

- نظری: مفاهیم و حیطه‌های برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای - جایگاه بخش کشاورزی در برنامه‌های توسعه هفت و پنج ساله قبل و بعد از انقلاب و تحلیل و تبیین این برنامه‌ها - توسعه کشاورزی در برنامه‌های آمایش سرزمین ایران - الگوهای منطقه‌ای توسعه کشاورزی در ایران - سیاست‌ها و خط مشی‌های ملی و منطقه‌ای در توسعه کشاورزی ایران - شاخص‌ها و روشهای سنجش سطح توسعه کشاورزی - تکنیک‌های تحلیل منطقه‌ای (تحلیل مولفه‌های اصلی، تاکسونومی عددی و...) - بنیان‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ابعاد منطقه‌ای در تحلیل مسائل توسعه کشاورزی - قابلیت‌های منطقه‌ای کشاورزی ایران - منطقه بندی الگوهای کشاورزی (تکنیک تجویزی، تکنیک تجربی، تکنیک تک عنصری و چند عنصری، تکنیک‌های آماری شامل تجزیه و تحلیل خوشه‌ای، تجزیه و تحلیل ترکیبی) - سیستم‌های طبقه‌بندی کمی و کیفی اراضی (شاخص استوار، شاخص تیرلوگ سینگ، ...) - مدل‌های منطقه‌ای در فعالیت‌های کشاورزی (مدل فون تانن، مدل انتشاری، مدل امکانات محیطی، مدل پراکندگی کشاورزی، مدل مکانبایی بنگاه‌های کشاورزی، مدل‌های مکانی و منطقه‌ای توسعه کشاورزی و ...)، مدل‌های ساختاری در برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای - روشهای بکارگیری سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) در برنامه‌ریزی کشاورزی - تحلیل فضایی برنامه‌های توسعه کشاورزی با GIS، مکان‌یابی فعالیت‌ها با GIS، کاربری اراضی کشاورزی، مدل‌سازی GIS در زمینه الگوهای کشت، پیش بینی و برنامه‌ریزی کشاورزی، برنامه‌ریزی استراتژیک در بخش کشاورزی - چارچوب

تدوین استراتژی در بخش کشاورزی - بررسی عوامل داخلی و خارجی - تجزیه و تحلیل سوات و شناسایی استراتژی‌های ممکن.

- عملی: دانشجو پس از آشنایی با تکنیک‌ها و الگوهای برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای کشاورزی با بهره‌گیری از این تکنیک‌ها و با بکارگیری نرم‌افزارهای GIS و روش‌های مدل‌سازی ساختاری به طراحی یک پروژه توسعه کشاورزی در یک منطقه می‌پردازد.

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۵	۲۵	۷۰	--

منابع:

۱. صرافی، مظفر. ۱۳۷۷. مبانی برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای. انتشارات سازمان برنامه و بودجه.
۲. کلاتری، خلیل. ۱۳۹۳. برنامه‌ریزی و توسعه منطقه‌ای، تئوری‌ها و تکنیک‌ها. انتشارات خوشبین.
۳. کلاتری، خلیل. ۱۳۹۳. مدل‌های کمی در برنامه‌ریزی (منطقه‌ای، شهری و روستایی). انتشارات فرهنگ صبا.
۴. کوچکی، علیرضا؛ دهقانیان، سیاوش؛ کلاهی اهری، علی. مقدمه‌ای بر جغرافیای کشاورزی. دانشگاه فردوسی مشهد.
5. Weaver, C. 2004. Regional development and the local community: planning, politics and social context. Wiley.

۲- تحلیل پروژه های توسعه کشاورزی

عنوان درس به فارسی: تحلیل پروژه های توسعه کشاورزی عنوان درس به انگلیسی: Analysis of agricultural development projects	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸	نوع واحد: تخصصی	۱ واحد نظری ۱ واحد عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد				
سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐				

هدف:

شناخت ماهیت و فرایند ارزشیابی پروژه های توسعه کشاورزی

سرفصل درس:

- نظری:

هدایت راهبرد پروژه- ارزشیابی در مدیریت پیامدگرا- مفاهیم و کارکردهای ارزشیابی- پیامد سنجی- تحلیل هزینه فایده اجتماعی پروژه های توسعه کشاورزی- کارکردها و ماهیت پیامدسنجی- عناصر مدیریت پیامدگرا- ارزیابی فنی پروژه ها- مدیریت نظارت و ارزشیابی- بنیان ها و استلزامات ارزشیابی مشارکتی- سازماندهی نظام ارزشیابی- رهیافت چارچوب منطقی- سازماندهی نظام مدیریت اطلاعات پروژه- ظرفیت سازی انسانی و نهادی در نظارت و ارزشیابی- مناسبت، پایداری، سودمندی و اثربخشی پروژه های کشاورزی- توسعه نهادی و ارزشیابی ابزارهای ارزیابی سیاستها (policy appraisal tools) در سیاست گذاری عمومی- شناخت ارزشیابی پایداری و نقش آن در سیاست گذاری- چگونگی انتخاب شاخص های مناسب برای توسعه پایدار- بازنگری در ارزشیابی در راستای توجه بیشتر به توسعه پایدار- تدوین سیاست های توسعه پایدار (نقش ارزیابی و ارزشیابی)- چگونگی تصمیم گیری آگاهانه- ارزیابی اثر در اتحادیه اروپا- تعامل علم-سیاست (science-policy interface) و نقش ارزیابی اثرات در سیاست گذاری- ارزیابی کیفیت در بستر پایداری- ویژگی های ارزشیابی مناسب پایداری- کار میدانی عمیق- ضرورت و نقش کار میدانی در ارزشیابی- بازدید از مکان مورد نظر (چگونگی و مشکلات)- اهداف مختلف بازدید از مکان- استانداردهای بازدید از مکان- ارزشیابی افقی- یکپارچگی ارزیابی سیاست (The integration of policy assessment)- آشنایی با اصطلاحات تخصصی ارزشیابی- روش های کمی و کیفی در ارزشیابی اثرات و اندازه گیری نتایج- مصاحبه های دونفره (Dyadic Interviews) به عنوان ابزاری برای ارزشیابی کیفی- رهیافت جامع نگرتر برای ارزشیابی توسعه روستایی.

- عملی:

دانشجو با راهنمایی استاد درس و با حضور در میدان یک پروژه در حال اجرا یا خاتمه یافته در زمینه توسعه کشاورزی را شناسایی و به ارزشیابی آن در ابعاد مختلف اقتصادی و اجتماعی می پردازد و نتایج آن را در قالب یک گزارش استاندارد تهیه و ارائه می دهد.

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۵	--	۶۰	۳۵

منابع:

۱. اسدی، علی؛ شریف زاده، ابوالقاسم و شریفی، مهنوش. ۱۳۹۰. ارزشیابی پیامدگرا در فرآیند توسعه پایدار: راهنمای پایش و ارزشیابی پروژه های توسعه روستایی. جهاد دانشگاهی.

- Garbarino, S., & Holland, J. (2009). Quantitative and qualitative methods in impact evaluation and measuring results.
- Larson, G. (2009). Tracking Results in Agriculture and Rural Development in Less-Than-Ideal Conditions: A Sourcebook of Indicators for Monitoring and Evaluation.
- Nilsson, M., Jordan, A., Turnpenny, J., Hertin, J., Nykvist, B., & Russel, D. (2008). The use and non-use of policy appraisal tools in public policy making: an analysis of three European countries and the European Union. *Policy Sciences*, 41(4), 335-355.
- OECD. Glossary of Key Terms in Evaluation and Results Based Management
- Von Raggamby, A., & Rubik, F. (Eds.). (2012). Sustainable Development, Evaluation and Policy-making: Theory, Practise and Quality Assurance. Edward Elgar Publishing.

۳- راهبردهای توسعه کشاورزی در ایران و جهان

عنوان درس به فارسی: راهبرد های توسعه کشاورزی در ایران و جهان	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	نوع واحد: تخصصی	۲ واحد نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
عنوان درس به انگلیسی: Strategies of agricultural development in Iran and World	آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد			
	☐ سفر علمی	☐ کارگاه	☐ آزمایشگاه	☐ سمینار

هدف:

شناخت راهبرد توسعه کشاورزی در ایران و برخی از کشورهای جهان

سرفصل درس:

- نظری:

تعاریف، اصطلاحات و مفاهیم مربوط به طراحی راهبردی موثر برای توسعه کشاورزی- راهبرد توسعه پایدار کشاورزی در ایران- عوامل تشدید کننده فقر روستایی- کشاورزی آینده ایران- راهبرد حفظ امنیت غذایی در دراز مدت- رهیافت های تعامل بین بخش های توسعه ای (کشاورزی، صنعت، خدمات، ارتباطات)- مدل های مکانیزاسیون کشاورزی برای توسعه پایدار- سیاست های توسعه کشاورزی (مکانیزاسیون، صادرات و واردات محصولات کشاورزی، تحقیقات، آموزش و ...)- سازمان های بین المللی فعال در امور کشاورزی و راهکارهای ارائه شده توسط اینگونه سازمان ها- فرآیندهای گذر از کشاورزی سنتی به کشاورزی نوین... جهانی سازی و اثرات آن بر فعالیت های کشاورزی- ارزیابی انتقادی محورهای مورد نظر در شرایط موجود توسعه کشاورزی ایران- شیوه های انتقال تکنولوژی- کشاورزی زیست محیطی- کشاورزی آلی - کشاورزی پایدار- توسعه پایدار کشاورزی- اهمیت و اصول تحلیل فرآیندهای توسعه پایدار- شاخص های توسعه اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و پایداری- ماهیت و نقش تحلیل های توسعه پایدار در برنامه ریزی- توسعه پایدار در نواحی روستایی- ارتباط بین توسعه پایدار و توسعه اقتصادی - سیاست های توسعه پایدار- روش های تحلیل توسعه پایدار در سطح ملی- هزینه ها و منافع توسعه پایدار- آینده کشاورزی خرده مالکی- برنامه ریزی برای محرومان- برنامه ریزی مشارکتی- دانش بومی و جهانی سازی- دانش بومی و شبکه سازی- کشاورزی ارگانیک- کشاورزی زیست محیطی- توسعه درونزا- اراضی کشاورزی و فقر و معیشت در عصر جهانی شدن- مدیریت پایدار منابع تولید- همکاری های بین المللی- صندوق توسعه ملی و کشاورزی- توسعه تلفیقی روستایی و پایداری سازی آن- تغییرات آب و هوایی و اقلیمی و تأثیر آن بر قطب های تولید کشاورزی در جهان- عوامل محدود کننده تولید در کشاورزی و تغییرات بلندمدت آن ها- روند حمایت در کشورهای عضو OECD- دامپینگ و مقررات ضد دامپینگ- اثر سیاست های حمایت از کشاورزی بر کشورهای در حال توسعه- عناصر استراتژی های محتمل برای ائتلاف مؤثر کشورهای در حال توسعه در مذاکرات کشاورزی- مدیریت اثرات احتمالی منفی آزادسازی تجارت کشاورزی- مدیریت ریسک قیمت در چارچوب تعهدات به سازمان تجارت جهانی.

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۱۵	۲۵	۶۰	--

منابع:

۱. بانک جهانی، ۲۰۰۷. کشاورزی برای توسعه. ترجمه هوشنگ ایروانی و حجت ورمزیاری. انتشارات دانشگاه تهران
2. Akram-Lodhi, A. H., Borras Jr, S. M., & Kay, C. (2007). Land, poverty and livelihoods in an era of globalization: perspectives from developing and transition countries. Routledge.
3. Bruinsma, Jelle. 2003. Agricultural trade, trade policies and the global food system. In: World agriculture: towards 2015/2030, AN FAO Perspective. Food and Agriculture Organization (FAO)
4. Hazell, P., Poulton, C., Wiggins, S., & Dorward, A. (2010). The future of small farms: trajectories and policy priorities. *World Development*, 38(10), 1349-1361.
5. Ingco, Merlinda D. and Nash, John D. 2004. Agriculture and the WTO, Creating a Trading System for Development. A copublication of the World Bank and Oxford University Press
6. Ingco, Merlinda D., and L. Alan Winters. "Agriculture and the New Trade Agenda." (2008).
7. Koo, W. W. and L. P. Kennedy. 2005. International Trade and Agriculture. Blackwell Publishing.
8. Poulton, C., Dorward, A., & Kydd, J. (2010). The future of small farms: New directions for services, institutions, and intermediation. *World Development*, 38(10), 1413-1428.
9. Robbins, P., & Ferris, R. S. B. (2003). The impact of globalization on the agricultural sectors of East and Central African countries (Vol. 1). Iita
10. Valdés, A., & Foster, W. (2010). Reflections on the role of agriculture in pro-poor growth. *World Development*, 38(10), 1362-1374.

۴- آمار پیشرفته و تحلیل داده‌ها در توسعه کشاورزی

عنوان درس به فارسی: آمار پیشرفته و تحلیل داده‌ها در توسعه کشاورزی	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸	نوع واحد: اختیاری	۱ واحد نظری ۱ واحد عملی	دروس پیش‌نیاز: ندارد
عنوان درس به انگلیسی: Advanced statistics and data analysis in agricultural development	آموزش تکمیلی عملی: ☒ دارد ☐ ندارد			
	سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐			

هدف:

آشنایی با روش‌های آمار پیشرفته و تحلیل داده‌ها در توسعه روستایی و کشاورزی

سرفصل درس:

- نظری:

کاربرد آمار توصیفی (مشخص کننده‌های مرکزی، پراکندگی و ...) - مروری بر کاربرد آزمون‌های غیر پارامتری در مطالعات توسعه کشاورزی (کروسکال والیس، میانه، من‌ویتنی، کولموگروف - سیمرف - فریدمن، کوکران، ویلکاگون، مک‌نمار، نشانه، گای اسکوپر و...) - کاربرد آزمون‌های پارامتری در مطالعات توسعه کشاورزی (آزمون t مستقل و وابسته، تحلیل واریانس مستقل و وابسته، توکی، دانکن، شفه و ...) - ضرایب همبستگی (ضریب همبستگی پیرسون، اسپیرمن، کندال، فی، کرامر، گاما، ضریب همبستگی جزئی و ...)

- تحلیل‌های چند متغیره (رگرسیون چند متغیره، رگرسیون لجستیک، تحلیل تشخیصی، تحلیل واریانس چند متغیره، تحلیل عاملی، تحلیل کلاستر، تحلیل مسیر، تحلیل مولفه‌های اصلی، تکسوتومی عددی، تکنیک تاپسیس، مقیاس بندی چند بعدی و ...) - تجزیه و تحلیل داده‌های سری‌های زمانی. تحلیل فرآیند سلسله مراتبی.

- عملی:

دانشجو پس از آشنایی با روش‌های آماری فوق در خصوص هر یک از تکنیک‌های چند متغیره با جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای کامپیوتری مانند SPSS یا LISREL یا AHP نسبت به انجام یک کار عملی اقدام می‌کند.

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۵	---	۶۰	۳۵

منابع:

۱. کرلینجر و پرهازور. ۱۳۸۶. رگرسیون چندمتغیری در پژوهش رفتاری. ترجمه حسن سرایی. انتشارات مرکز نشر دانشگاهی.
۲. کلاتری، خلیل. ۱۳۹۰. پردازش و تحلیل داده‌ها در تحقیقات اجتماعی-اقتصادی (با استفاده از نرم‌افزار SPSS). نشر فرهنگ صبا.
۳. کلاتری، خلیل. ۱۳۹۲. مدل‌سازی معادلات ساختاری در تحقیقات اجتماعی-اقتصادی (با برنامه LISREL و SIMPLIS). نشر فرهنگ صبا.
۴. منصورفر، کریم. ۱۳۹۰. آمار در علوم اجتماعی. انتشارات دانشگاه پیام نور.
۵. هومن حیدری، علی. ۱۳۸۰. تحلیل داده‌های چندمتغیری در پژوهش رفتاری. نشر یارسا.
6. Fichet, Bernard et al. 2010. Classification and Multivariate Analysis for Complex Data Structures.
7. Gorard, Stephen. 2004. Quantitative Methods in Social Science
8. Ho, Robert. 2006. Handbook of univariate and Multivariate data analysis and Interpretation with SPSS. Taylor & Francis Group, LLC.
9. Newbold, Paul et al. 2013. Statistics for Business and Economics. Pearson Education Limited

۵- روش‌های تحقیق پیشرفته در توسعه کشاورزی

عنوان درس به فارسی: روش‌های تحقیق پیشرفته در توسعه کشاورزی	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸	نوع واحد: اختیاری	۱ واحد نظری ۱ واحد عملی	دروس پیش‌نیاز: ندارد
عنوان درس به انگلیسی: Advanced research methods in agricultural development	آموزش تکمیلی عملی؛ دارد ☒ ندارد ☐ سفر علمی ☐ کارگاه ☒ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐			

هدف:

آشنایی با تحقیقات کمی پیشرفته و کیفی در توسعه کشاورزی

سرفصل درس:

- نظری:

سیر تکاملی رهیافت‌های مشارکتی تحقیق در توسعه کشاورزی- روش‌های تحقیق نظام‌های کشاورزی- ارزیابی اجتماعی طرح‌های توسعه (فلسفه، اهداف، تعریف و فرآیند)- فراتحلیل (تعریف، اهمیت و ویژگی‌های فراتحلیل، بازنگری سیستماتیک و فراتحلیل، چگونگی انجام فراتحلیل، ارزشیابی نتایج، معرفی بسته‌های نرم‌افزاری تخصصی)- روش‌های پژوهش ترکیبی (تعریف، اهمیت، مسائل پژوهشی مورد توجه، جستجو و مرور منابع، طرح‌های روش‌های ترکیبی و نقاط ضعف و قوت آنها، نحوه نگارش عنوان، بیان مسأله، هدف، پرسش‌ها و فرضیه‌ها در روش‌های ترکیبی، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها)- روش‌های تحقیق کیفی (طرح‌های تحقیق، رویه‌های داده‌یابی کیفی، رهیافت‌های تحقیق کیفی روش‌های کدگذاری، ملاک‌های ارزشیابی)- تعامل بین تحقیق کمی و کیفی.

اهمیت و ضرورت آینده‌پژوهی در توسعه کشاورزی- کارکرد آینده‌پژوهی در پژوهش- تاریخچه و سیر تکامل آینده‌پژوهی- تعریف مفاهیم: آینده‌اندیشی، آینده‌نگاری، آینده‌پویی، آینده‌شناسی، ره‌نگاری و...- پیش‌فرض‌ها، رهیافت‌ها و رویکردهای آینده‌پژوهی- روش‌شناسی آینده‌پژوهی- پیمایش محیطی در توسعه کشاورزی- تحلیل STEEP V- دیدهبانی آینده در توسعه کشاورزی- کاربرد تکنیک دلفی در پژوهش و سیاست‌گذاری مدیریت کشاورزی- واکنش روندها در توسعه کشاورزی، سناریوپردازی در توسعه کشاورزی- چشم‌اندازسازی در مدیریت توسعه کشاورزی- تدوین نقشه راه در مدیریت توسعه کشاورزی-

- عملی:

انتخاب یکی از موضوعات درس و آرایه سمینار و تهیه مقاله برای آن، معرفی و نقد یکی از منابع علمی آینده‌پژوهی در کلاس درس، تحلیل برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های توسعه‌ای در داخل کشور از منظر آینده‌پژوهی، انتخاب یکی از روش‌ها و فنون آینده‌پژوهی یا تحقیق کیفی و انجام یک مطالعه و گزارش و آرایه آن در کلاس درس.

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۵	—	۶۰	۳۵

منابع:

۱. محمدپور، احمد. ۱۳۹۰. روش تحقیق کیفی، ضد روش. انتشارات جامعه‌شناسان.
۲. مولر، جی-اچ - و همکاران. ۱۳۷۸. استدلال آماری در جامعه‌شناسی. ترجمه هوشنگ ناییبی نشر نی.
3. Corbin, J., & Strauss, A. (2014). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Sage publications.
4. Baker, T.C. (1999). Doing social research. New York. Mc Grow- Hill College.
5. Corbin, J., & Strauss, A. (2014). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Sage publications.
6. Georghiou, L. (Ed.). (2008). The handbook of technology foresight: concepts and practice. Edward Elgar Publishing.
7. Giaoutzi, M., & Sapiro, B. (2013). Recent developments in foresight methodologies. Springer.
8. Gomm, Roger, (2004), Social research methodology, palgrave, Macmillan.
9. Hamilton, Lawrenle (1996), Data analysis for social scientists, Wadsworth.
10. Heldon, C. E. (2009). Exploratory analysis tools. Strategic Thinking in Criminal Intelligence, 124-146.
11. Hungary. Permanent Mission to the International Organizations in Vienna. (2002). International Practice in Technology Foresight. United Nations Publications.
12. Meissner, D., Gokhberg, L., & Sokolov, A. (2013). Science, Technology and Innovation Policy for the Future: Potentials and Limits of Foresight Studies. Springer.
13. Mendonça, S., & Sapiro, B. (Eds.). (2013). Foresight for Dynamic Organisations in Unstable Environments: A Search for New Frameworks. Routledge.
14. Schwandt, Thomas A. (1997). Qualitative inquiry, SAGE Publications.
15. Van Asselt, M. B. (2010). Foresight in action: developing policy-oriented scenarios. Routledge.

۶- مباحث نوین توسعه کشاورزی

عنوان درس به فارسی: مباحث نوین توسعه کشاورزی	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	نوع واحد: اختیاری	۲ واحد نظری	دروس پیش‌نیاز: ندارد
عنوان درس به انگلیسی: Current issues in agricultural development	آموزش تکمیلی عملی: دارد ☐ ندارد ☒	کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐	سفر علمی ☐ سمینار ☐	

هدف:

تحلیل، بررسی و نقد مباحث نوین در توسعه کشاورزی

سرفصل درس:

- نظری:

در این درس جدیدترین مباحث توسعه روستایی و کشاورزی از منابع الکترونیکی دریافت و در کلاس توسط دانشجو ارائه و مورد بحث و تبادل نظر قرار می‌گیرد. برخی زمینه‌های مورد نظر در توسعه روستایی و کشاورزی که مطالب جدید در این گونه زمینه‌های گردآوری می‌شوند عبارتند از: توسعه روستایی پایدار - توسعه کشاورزی پایدار - رهیافت امرار معاش پایدار - توسعه روستایی و زمینه‌های اشتغالی زایی - ارتباطات روستایی - فناوری اطلاعات و توسعه روستایی - نقش اکوتوریسم در توسعه روستایی - توسعه نهادی در مناطق روستایی - مشارکت و توسعه روستایی - توسعه منابع انسانی روستایی - آموزش و توسعه روستایی - نوسازی مناطق روستایی - تأمین مالی - کشاورزی شهری - تغییر کاربری اراضی کشاورزی - فضای کسب و کار کشاورزی

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۱۵	۳۰	۵۵	—

۶- مدیریت نظام‌های بهره‌برداری کشاورزی

عنوان درس به فارسی: مدیریت نظام‌های بهره‌برداری کشاورزی عنوان درس به انگلیسی: Agricultural land holding systems management	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸	نوع واحد: اختیاری	۱ واحد نظری ۱ واحد عملی	دروس پیش‌نیاز: ندارد
آموزش تکمیلی عملی؛ دارد ☒ ندارد ☐				
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐				

هدف:

آشنایی با طراحی و مدیریت نظام‌های بهره‌برداری

سرفصل درس:

- نظری:

عوامل موثر در ظهور و یا تحول در نظام‌های بهره‌برداری- تحلیل کارکردهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نظام‌های بهره‌برداری - مقایسه نظام‌های بهره‌برداری - مفاهیم اساسی نظام بهره‌برداری- توسعه نظام زراعی (FSD)- نظام‌های بهره‌برداری پایدار - نظام‌های زراعی انتقالی- ناحیه بندی نظام‌های زراعی- پتانسیل‌ها و محدودیت‌های نظام‌های زراعی- طراحی نظام‌های بهره‌برداری نوین- یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی- نظام‌های اجاره‌داری- رهیافت‌های مشارکتی مدیریت زمین- سیاست‌های حفاظت از اراضی کشاورزی در نواحی شهری و روستایی (برنامه‌ریزی رشد هوشمند سکونتگاه‌ها، خرید حقوق حفاظت از اراضی کشاورزی، خرید حقوق توسعه، انتقال حقوق توسعه، منطقه‌بندی اراضی کشاورزی، توسعه بخش‌های کشاورزی، مشوق‌های مالیاتی کشاورزی، مباحث فقهی جبران عدم‌التفع یا تقویت منفعت خودداری از تغییر کاربری)- کاداستر (حدنگاری) اراضی- ارتقاء شفافیت در واگذاری اراضی- بازارهای خرید و فروش و اجاره اراضی کشاورزی- مدیریت پیمائی اراضی روستایی- تمرین تفکر سیستمیک- رفتار راهبردی در مدیریت منابع آب- مدیریت یکپارچه منابع آب در حوزه رودخانه (تعریف، اصول موضوعات اصلی)- حکمرانی محلی آب- اصلاحات سیاست‌های منابع آب در کشورهای در حال توسعه- نقش‌ها و انواع سازمان‌های حوزه آبریز- تأمین مالی- تدوین برنامه اقدام برای حوزه- برنامه‌ریزی راهبردی بلندمدت- تجارب موفق جهانی در مدیریت یکپارچه منابع آب.

- عملی:

دانشجو با استفاده از یک شیوه شبیه سازی اقدام به مدل‌سازی در زمینه نظام‌های بهره‌برداری می‌نماید، در این قسمت بر بهره‌گیری از شبیه سازی کامپیوتری مورد تاکید است.

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۵	—	۶۰	۳۵

منابع:

- 1- Grigg, D. (2003). *An introduction to agricultural geography*. Routledge.
- 2- Birta, L. G., & Arbez, G. (2007). *Modelling and simulation*. Berlin: Springer.

۸- مدیریت فناوری و نوآوری در کشاورزی

عنوان درس به فارسی: مدیریت فناوری و نوآوری در کشاورزی عنوان درس به انگلیسی: Management of Agricultural Technology and Innovation	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	نوع واحد: اختیاری	۲ واحد نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
آموزش تکمیلی عملی: ☐ دارد ☒ ندارد				
☐ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار				

هدف:

دانشجویان در این درس با نوآوری و فناوری و مدیریت آن و نقشی که در توسعه کشاورزی دارد، آشنا می شوند.

سرفصل درس:

- نظری:

مفهوم نوآوری- فناوری- اختراع و مزیت رقابتی- خاستگاه و سیر تکامل فناوری- شاخص های کلیدی عملکرد در تجاری سازی- مدیریت انتقال فناوری- رابطه توسعه فناوری و استانداردها- مالکیت فکری- ایده- حمایت از ایده- واحدهای تحقیق و توسعه در صنعت و کشاورزی- مدیریت خلاقیت و نوآوری- شبکه سازی و ائتلاف- فناوری های پیشرفته- نقشه راه فناوری کشاورزی- ارزش گذاری فناوری- بررسی قوانین و مقررات کشور در زمینه حمایت از شرکت های دانش بنیان- تعریف شرکت های دانش بنیان- پارک های علم و فناوری و مراکز رشد- خوشه های صنعتی و کشاورزی- خوشه های نوآوری- منابع نوآوری و فناوری- الگوهای نوآوری و فناوری- مدیریت نوآوری- انتخاب و حمایت از نوآوری- مسیرهای دانش تجاری- شرکت های تحت حمایت دانشمند- هم افزایی دانشگاه بنگاه اقتصادی^۱- عملکرد شرکت های زایشی (اسپیناف)- برتدسازی- دیپلماسی فناوری- استراتژی های توسعه فناوری- تحلیل پیوند نوآوری و فناوری- روندهای جهانی در مخارج تحقیق و توسعه بخش کشاورزی- تغییر در پارادایم ها و بسترهای تحقیق و توسعه کشاورزی- تلفیق چشم اندازهای نظام های نوآوری و تحلیل زنجیره ارزش در تحقیقات کشاورزی برای توسعه- ابتکارهای مربوط به شاخص های فناوری و علوم کشاورزی- سیاست های علوم، فناوری و نوآوری کشاورزی- چشم انداز نظام نوآوری کشاورزی- آژانس ها و نهادهای مدیریت فناوری کشاورزی و تحقیقات کشاورزی در جهان- چیدمان های نهادی برای افزایش کارایی و اثربخشی نظام های تحقیق و توسعه کشاورزی- نقش بخش خصوصی در تحقیق و توسعه کشاورزی- پاسخگوتر کردن پژوهش و توسعه کشاورزی در قبال کشاورزان و بازار- روش های تأمین مالی و عرضه خدمات مشاوره ای کشاورزی- ساختار و سیاست های تحقیقات کشاورزی دولتی در ایران و جهان- نهادهای ارتباط دهنده بخش کشاورزی و دانشگاه در ایران- تحقیقات کشاورزی در نظام نوآوری کشاورزی (طراحی پیوندهای تحقیقات کشاورزی در چارچوب نظام نوآوری کشاورزی، رهیافت های نوآورانه برای توسعه فناوری کشاورزی)- هماهنگی و اقدام جمعی برای نوآوری کشاورزی (هماهنگی ملی و حکمرانی برای نوآوری کشاورزی، توسعه قابلیت های نوآوری در سازمان های کشاورزان)- مشوق ها و منابع شراکت در نوآوری و توسعه کسب و کار (صندوق هایی برای شراکت های عمومی- خصوصی، صندوق های نوآوری، دفاتر انتقال فناوری: تسهیل حمایت از حقوق مالکیت معنوی برای نوآوری کشاورزی)- آموزش پایه ای و حرفه ای کشاورزی برای حمایت از سیستم های

^۱ - University-enterprise synergy and university-industry collaboration

نوآوری کشاورزی (اصلاحات آموزش عالی کشاورزی و دانشگاه‌های ملی کشاورزی جهان در راستای تقویت نوآوری)- سرمایه‌گذاری در ترویج و خدمات مشاوره‌ای به عنوان بخشی از سیستم‌های نوآوری کشاورزی (نقش‌های جدید برای ترویج و خدمات مشاوره‌ای، توسعه بازار برای خدمات نوآوری کشاورزی، ترکیب خدمات ترویجی با اعتبارات کشاورزی)- ایجاد فضای توانمندساز برای نوآوری کشاورزی (سیاست ملی نوآوری، حکمرانی سیستم‌های نوآوری، مدیریت حقوق معنوی برای تسریع توسعه کشاورزی)- ارزیابی- اولویت‌بندی- پایش و ارزشیابی و بهبود سیستم‌های نوآوری کشاورزی.

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۵	۲۵	۷۰	-

منابع:

۱. باقری، سیدکامران. ۱۳۷۹. مدیریت تکنولوژی. مرکز تکنولوژی نیرو (متن).
۲. جعفر نژاد احمد. ۱۳۷۸. مدیریت تکنولوژی. انتشارات دانشگاه تهران.
3. Anandajayasekeram, P., & Gebremedhin, B. (2010). Integrating innovation systems perspective and value chain analysis into agricultural R4D: issues and challenges.
4. Choi, J., Hyun, A. S., & Cha, M. S. (2013). The effects of network characteristics on performance of innovation clusters. *Expert Systems with Applications*, 40(11), 4511-4518.
5. Gault, F. (Ed.). (2013). *Handbook of innovation indicators and measurement*. Edward Elgar Publishing.
6. International Finance Corporation Innovative. 2012. *Agricultural SME Finance Models*.
7. Marxt, Christian and Brunner, Claudia. 2013. Analyzing and improving the national innovation system of highly developed countries — The case of Switzerland. *Technological Forecasting and Social Change*, Volume 80, Issue 6, Pages 1035-1049.
8. O'Shea, R. P., Allen, T. J., Chevalier, A., & Roche, F. (2005). Entrepreneurial orientation, technology transfer and spinoff performance of US universities. *Research Policy*, 34(7), 994-1009.
9. Rajaraman, V. (2003), *Introduction to Information Technology*, Prentice, Hall of India.- Morrison, Alison (1998), *Entrepreneurship: An international perspective*. Need Educational and professional publishing LTD.
10. Shinn, T., & Lamy, E. (2006). Paths of commercial knowledge: Forms and consequences of university-enterprise synergy in scientist-sponsored firms. *Research Policy*, 35(10), 1465-1476.

۹- توسعه منابع انسانی

عنوان درس به فارسی: توسعه منابع انسانی عنوان درس به انگلیسی: Human Resource Development	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	نوع واحد: اختیاری	۲ واحد نظری	دروس پیش‌نیاز: ندارد
آموزش تکمیلی عملی؛ دارد ☐ ندارد ☒				
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐				

هدف:

بررسی و تحلیل نظریه‌های توسعه منابع انسانی

سرفصل درس:

- نظری:

بررسی تعاریف، مفاهیم و ویژگی‌های توسعه منابع انسانی (HRD) - بررسی موقعیت توسعه منابع انسانی - اهمیت راهبردی توسعه منابع انسانی - موضوعات مفهومی اثرگذار بر نقش توسعه منابع انسانی در سطوح راهبردی و عملیاتی - توسعه منابع انسانی راهبردی - مدیریت کارکرد توسعه منابع انسانی - رهیافت‌های توسعه منابع انسانی - طراحی و سازماندهی یک سیستم (HRD) - تحلیل رفتارهای فردی (شخصیتی، شغلی، ...) - تحلیل رفتارهای گروهی (توسعه گروه، همبستگی گروهی، ...) - تحلیل مدل‌ها و تکنیک‌های جذب نیروی انسانی در سازمان (تجزیه و تحلیل شغلی، تجزیه و تحلیل نقش) - ارزیابی قابلیت و توانایی‌های شغلی کارکنان - آموزش و توسعه (تحلیل تکنیک‌های نیازسنجی آموزشی و روش‌های آموزشی کارکنان) - نظریه‌های انگیزش کارکنان در سازمان - نظام‌های پاداش و ارتقاء کارکنان - ارتباطات در میان کارکنان - فرهنگ و حکم سازمانی - نظریه‌ها و مدل‌های توسعه سازمان - تحلیل عوامل همیاری و همکاری در رقابت و ستیز در میان کارکنان - تحلیل تنگناهای توسعه منابع انسانی - یادگیری و توسعه حرفه‌ای مستمر - توسعه منابع انسانی و تغییر از طریق گروه‌ها - یادگیری سازمانی - ارزشیابی توسعه منابع انسانی راهبردی - اهمیت توجه به جنسیت در فرآیندهای توسعه روستایی - توسعه روستایی و کشاورزی و سهم زنان و مردان به تفکیک فعالیت‌های رسمی و غیر رسمی - راهکارهای مشارکت زنان در توسعه.

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۵	۲۵	۷۰	--

منابع:

۱. اعرابی سید محمد. ۱۳۸۵. مدیریت استراتژیک منابع انسانی: راهنمای عمل (متون آموزشی مدیریت)، انتشارات مجموعه فرهنگ و مدیریت.

۲. ایروانی، هوشنگ و بهروان، ژاله. ۱۳۹۴. مدیریت توسعه منابع انسانی (رویکردهای نوین آموزشی). انتشارات دانشگاه تهران.
۳. آرمسترانگ کایکل. ۱۳۸۶. مدیریت استراتژیک منابع انسانی: راهنمای عمل. ترجمه سید محمد اعرابی و داود ایزدی. انتشارات مجموعه فرهنگ و مدیریت.

4. Beauregard, T. A., & Henry, L. C. (2009). Making the link between work-life balance practices and organizational performance. *Human resource management review*, 19(1), 9-22.
5. Frye, Isobel. 2005. Extending Social Security to Developing Countries, Particular Emphasis on Healthcare and Informal Economy Workers. Global Union Research Network (GURN).
6. Haferkamp, Hans and Smelser, Neil J.(2003) , Social Change and Modernity.
7. Joy-Matthews, J., Megginson, D., & Surtees, M. (2004). *Human resource development*. Kogan Page Publishers.
8. Legge, K. 1999. Human resource management, Macmillan Business. U.K.
9. Swart, J., Mann, C., Brown, S., & Price, A. (2012). *Human Resource Development*. Routledge.

۱۰- کارآفرینی کشاورزی

عنوان درس به فارسی: کارآفرینی کشاورزی عنوان درس به انگلیسی: Agricultural Entrepreneurship	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸	نوع واحد: اختیاری	۱ واحد نظری ۱ واحد عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
آموزش تکمیلی عملی؛ دارد ☒ ندارد ☐				
سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐				

هدف:

شناخت کارآفرینی و تعمیم و کاربرد آن در مناطق روستایی و بخش کشاورزی

سرفصل درس:

- نظری:

کارآفرینی و توسعه اقتصادی - کاربرد مباحث نظری کارآفرینی در جامعه روستایی و بخش کشاورزی ایران - اهمیت و ضرورت کارآفرینی و جایگاه کارآفرینان در توسعه روستایی، کشاورزی، عشایری و منابع طبیعی تجدید شونده ایران - مفهوم کارآفرینی - نظریه‌های کارآفرینی (رهیافتهای سنتی در کارآفرینی، رهیافت روان شناختی، رهیافت رفتار گرایانه، رهیافتهای جایگزین، رهیافتهای اجتماعی یا دموگرافیک) - ساختارهای شخصیتی و تیپ شناسی کارآفرینانه - ویژگیهای محصول و بازار - کارآفرینی تکنولوژی محور - کارآفرین اینترنتی - آموزش کارآفرینی - آموزش پذیری کارآفرینی - انواع آموزشهای کارآفرینی - اهداف برنامه‌ها و دروس کارآفرینی - ویژگیهای محتوایی و استمرار برنامه‌های کارآفرینی - رهیافتهای تدریس - برنامه‌ها و دروس کارآفرینی - تعیین و اندازه‌گیری اثر بخشی کارآفرینی - خلاقیت و نوآوری - انواع کسب و کار و مدیریت آن - بازاریابی و تبلیغات و فروش - مدیریت محصول و خدمات - تهیه طرح کسب و کار (BP) - تحلیل مالی کسب و کار - مالکیت کسب و کار - ارتباطات تجاری - آشنایی با مداخل و واژگان کلیدی کارآفرینی - توسعه بنگاه‌های جدید و توأم یا ریسک در بخش کشاورزی - چندپیشگی (pluriactivity) - کارآفرینی و موفقیت اجتماعی - اقتصادی خانوارهای کشاورزی - مزرعه خانوادگی به عنوان فرضیه مقدم کارآفرینی - تلاش‌های کارآفرینانه و تغییر در بنگاه‌های روستایی - موانع توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط جنگل‌داری - مهارت‌های کارآفرینانه در بین کشاورزان - توآوری‌ها در تولید و توزیع غذا - عوامل تعیین کننده در کارآفرینی با رشد بالا - بنگاه‌های بیودینامیک - عرضه مستقیم محصولات کشاورزی در مزرعه - بازارهای مخفی و بکر برای کشاورزان - کارآفرینی کشاورزی و بستر فضایی آن - بنگاه‌های روستایی و توسعه بومی نوین (neo-endogenous) - تاکسونومی کشاورزان کارآفرین - جابجایی نیروی کار و کارآفرینی - کارآفرینی و سرمایه اجتماعی و حکمرانی - کارآفرینی دهقانی و کاهش فقر - عوامل مؤثر بر کارآفرینی کشاورزان - تأمین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط در شرایط بحران مالی.

- عملی:

- دانشجویان با راهنمایی استاد درس یک روستا را انتخاب می‌نمایند و پس از تحلیل مشاغل روستا برنامه کارآفرینی در این روستا را پیشنهاد می‌نمایند.
- با هماهنگی استاد، گروهی از کارآفرینان سازمانی و مستقل بخش کشاورزی و روستا به گروه آموزشی دعوت و با استفاده از روشهای مناسب در سطوح مقتضی تجربیات خود را به مخاطبین ارائه می‌دهند.
- دانشجو با یک کارآفرین موفق در بخش کشاورزی و روستایی مصاحبه و تجربیات او را به صورت فیلم یا متن مستند و ارائه می‌نماید.

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۵	—	۶۰	۳۵

منابع:

۱. نظری، محمد رضا. ۱۳۸۱. اصول و مبانی کارآفرینی. نشر بویس
۲. پورداریانی، احمد و مقیمی، محمد. ۱۳۸۸. مبانی کارآفرینی. پارک علم و فناوری دانشگاه تهران.
۳. نادری مهدی، کریم. ۱۳۹۳. کارآفرینی و راهنمایی خود اشتغالی. اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان همدان.
۴. لطیفی، کریم و همکاران. ۱۳۹۲. درآمدی بر کارآفرینی روستایی. دانشگاه بوعلی سینا.
۵. سجاسی قیداری، حمداله و رکن الدین افتخاری، عبدالرضا. ۱۳۹۳. توسعه روستایی با تاکید بر کارآفرینی (تعاریف، دیدگاهها و تجربیات)، سمت.
6. Dana, L. P. (Ed.). (2011). *World encyclopedia of entrepreneurship*. Edward Elgar Publishing.
7. Karlsson, C., & Stough, R. (Eds.). (2012). *Entrepreneurship, social capital and governance: Directions for the sustainable development and competitiveness of regions*. Edward Elgar Publishing.
8. Berhanu, A., & Amdework, E. (2013). *Peasant entrepreneurship and rural poverty reduction: the case of model farmers in Bure Woreda, West Gojjam Zone* (No. 8). African Books Collective.
9. Wei-Yen, D. H., & Nee, L. W. (Eds.). (2004). *Entrepreneurship and SMEs in Southeast Asia*. Institute of Southeast Asian Studies.

۱۱- ارتباطات توسعه‌ای کشاورزی

عنوان درس به فارسی: ارتباطات توسعه‌ای کشاورزی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: اختیاری	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Communication for Agricultural Development
دروس پیش‌نیاز: ندارد	۲ واحد نظری	ندارد ☒ دارد ☐	آموزش تکمیلی عملی: دارد ☐ ندارد ☒	
	سمینار ☐	آزمایشگاه ☐	کارگاه ☐	سفر علمی ☐

هدف:

بررسی و تحلیل ارتباطات و اطلاع رسانی و نقش و جایگاه آن در توسعه کشاورزی

سرفصل درس:

- نظری:

مفاهیم و نظریه‌ها و مدل‌های ارتباطات- بررسی و تحلیل نظریه‌های ارتباطات در توسعه کشاورزی-
تنوری‌های ارتباطات بین فردی و نقش آن در توسعه جوامع روستایی- تحلیل راهبرد های برنامه ریزی ارتباطات
برای توسعه کشاورزی- گونه شناسی روش‌های کنترل- نظارت و ارزشیابی ارتباطات برای توسعه- ارتباطات و اطلاع
رسانی در توسعه کشاورزی- مدیریت داده‌ها در توسعه کشاورزی- پایگاه‌های اطلاعاتی و اطلاع رسانی در توسعه
روستایی- بررسی و تحلیل فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه کشاورزی- بررسی تجارب موفق در استفاده از
فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در توسعه کشاورزی- رسانه‌های ارتباطی پیشرفته- مراکز ICT روستایی-
مدیریت ارتباطات- مهارت‌های ارتباطی- انواع و عناصر ارتباطات اجتماعی در روستا.

روش ارزیابی (درصد):

ارزشیابی مستمر	آزمون میان ترم	آزمون پایان ترم	پروژه/کار عملی
۵	۲۵	۷۰	—

منابع:

- Acunzo, M., & Vertiz, V. (2014). Promoting communication in agricultural and rural development: FAO's priorities and initiatives in 2014. *Glocal Times*, (20).
- Del Castello, R., & Braun, P. M. (2006). Framework on effective rural communication for development.
- FAO. 2014. Communication for Rural Development Sourcebook.
- Meera, S. N., Jhamtani, A., & Rao, D. U. M. (2004). Information and communication technology in agricultural development: A comparative analysis of three projects from India. Network Paper No, 135.
- Rao, N. H. (2007). A framework for implementing information and communication technologies in agricultural development in India. *Technological Forecasting and Social Change*, 74(4), 491-518.